

ΒΙΟΣ ΚΑΡΟΛΟΥ SUMNER

ΠΩΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΖΟΝΤΑΙ ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ

ΠΑΡΧΕΙ σελίς εἰς τὰς δέλτους τῆς ἱστορίας, ἥτις, καίπερ πρὸ δύο χιλιάδων τριακοσίων περίπου ἐτῶν γραφείσα, εἶναι κτῆμα τοῦ μεγάλου μέλλοντος τοῦ βίου τῆς ἀνθρωπότητος μάλλον, ἢ τοῦ παρελθόντος ἐν ᾧ συνελήφθη. Ἐν τῇ σελίδι ταύτῃ παρίσταται περίοπτος καὶ πλαστικὴ μεγάλη τις ἀλήθεια, ἣν ἀπεκάλυψε τὸ θεῖον πρὸς τὸν θνητὸν ἀνθρώπον, καὶ διὰ τῆς ὁποίας μόνης δύναται νὰ λυθῇ τὸ μέγα τοῦ ἀληθοῦς βίου πρόβλημα, λαῶν τε καὶ ἀτόμων, καθαρὸν ὡς πρὸς τὴν ἀντίληψιν αὐτοῦ, ἀκριβὲς κατὰ τὴν παράστασιν, ἀπαραιτήτων δὲ ὡς πρὸς τὸ κύρος.

Πάντες γνωρίζετε καὶ πολλάκις ἴσως ἠκούσατε ἐν τοῖς σχολείοις καὶ ταῖς συζητήσεσι τῶν λογίων, ἴσως δὲ πλειστάκις ἐπαίξεν ἕκαστος ἐξ ὑμῶν μετ' αὐτῆς, ἀσυνειδήτως τοῦ μεγέθους καὶ τῆς σπουδαιότητος αὐτῆς, ὅπως παίζει τὸ ἄκακον παιδίον μὲ κόσμημα τῆς μητρὸς αὐτοῦ πολύτιμον, οὐδεμίαν ἔχον γνώσιν τῆς ἀξίας καὶ τῆς τιμῆς. — Ἐν τῇ ἀθανάτῳ λοιπὸν ταύτῃ σελίδι τοῦ βίου τῶν πατέρων ἡμῶν, ἀναφέρεται πού, ὅτι ὁ Ἐρως δὲν εἶναι θεὸς τις πάγκαλος, ὡς φαντάζονται αὐτὸν συνήθως οἱ ποιηταί, οὔτε τοξοφόρος νεανίας, υἱὸς τῆς Ἀφροδίτης, ἀλλὰ δύναμις τις θεία κειμένη μεταξὺ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἥτις, κυρία γινομένη τῆς ψυχῆς, παρασκευάζει αὐτῇ τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονίαν, ἀκτινοβολοῦσα δι' αὐτῆς, πίστιν, ἀγάπην καὶ ἐλπίδα. Ὅταν ἰδέα ἰσχυρὰ ἐν τῇ συνειδήσει ἡμῶν δογματισθεῖσα, μετὰ μακρὰν βάσανον, καταλάβῃ τὴν ψυχὴν, τοιοῦτος γεννᾶται ἔρως μεταξὺ αὐτῆς καὶ ἐκείνης, ὥστε τοῦ λοιποῦ, ἅπας ὁ βίος ἐν ὅλαις ταῖς σχέσεσι αὐτοῦ, ἐπειγόντως προσαρμόττεται πρὸς τὴν ἀρχικὴν ἰδέαν (τὸ ἐρώμενον ὄν), ἐν ἣ ἡ ψυχὴ δημιουργεῖ καὶ τίκει καὶ γεννᾷ κατὰ τὸν βίον τέκνα ἀθάνατα, μαρτυροῦντα τὴν θεϊότητα καὶ τὴν δύναμιν τῆς δυάδος ἐκείνης δι' ἧς ἐνσαρκοῦται ἡ αὐλὸς ἰδέα. Ἀλλὰ πόσαι δοκιμασίαι, πόσαι στερήσεις, πόσα ἄλγη καρδίας, πόσοι καταδιωγμοί, πόσαι ἀτιμώσεις, δὲν καταβασανίζουσι τὴν ψυχὴν μέχρις οὐ τελεσθῇ τὸ ποθοῦμενον!! μέχρις οὐ ἐξαγνισθῇ ἐκ παντός γηίνου καὶ φαρτοῦ καὶ μικρολόγου, ἐκ παντός ταπεινοῦ ὑπολογισμοῦ, ἢ τὴν ἀθάνατον ἰδέαν ἐρῶσα ψυχὴ!

Φαίνεται ὅτι αἱ μεγάλα καὶ ὑψηλα ἰδέαι, ἔχουσιν ἀνάγκην προνο-

μιούχων φύσεων, ἐκλεκτῆς διανοίας καὶ ἰσχυρῶν χαρακτήρων. Ὅταν δὲ αὐταὶ λάβωσι πλήρη κατοχὴν τῆς ψυχῆς, σύμπας ὁ βίος ἀλλοιοῦται, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος διακρίνεται καὶ διαφέρει τῶν λοιπῶν τῆς κοινωνίας μελῶν, ἀποτελῶν καθ' ἑαυτὸν ἄλλην τινὰ κατηγορίαν ὑπάρξεως καὶ ζωῆς!

Τρεῖς κατὰ διαδοχὴν περίοδοι χαρακτηρίζουσι τὸν βίον τοῦ ὑπὸ τοῦ ἔρωτος ἐκεῖνου κατεχομένου. Κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἐπιζητεῖται ὁ ἕξα-γνισμὸς τῶν αἰσθημάτων, ἡ ἀνύψωσις τῆς διανοίας καὶ τῆς καρδίας πρὸς πόθους ὑψηλοὺς καὶ εὐγενεῖς, ἀλλ' ἀορίστους καὶ ποιητικούς, συμπύπτουσα μὲ τὰς πρώτας τῆς φαντασίας πτερυγήσεις, τοὺς πρώτους τῆς καρδίας παλμούς, τὰ πρώτα πρὸς τὸν ἐνεργὸν βίον ὑψηλὰ ὄνειρα—εἶναι ἡ εὐελπὶς τῆς νεότητος περίοδος ἡ διατρεφομένη εὐγενῶς. Ἡ δευτέρα, εἶναι περίοδος, καθ' ἣν ἀντίληψις ἰσχυρά, κάτοχος γινομένη ἰδέας καλῶς ὠρισμένης καὶ καθαρῶς διαγεγραμμένης, προγραμματίζει τὸν βίον, ἐπιβάλλουσα ἀδυσωπήτως τὸ ἑαυτῆς θέλημα καὶ ἐπιζητούσα διὰ παντός μέσου τὴν ἑαυτῆς ἱκανοποίησιν, πρὸς ἣν σπεύδων ὁ ἄνθρωπος, ἀνέρχεται κατὰ σταθμούς τὴν κλίμακα τῆς τελειοποιήσεως αὐτοῦ, παρασκευάζων ἑαυτὸν ὄργανον κατάλληλον τῆς θελήσεως τῆς διαγραφείσης ἐκεῖνης μεγάλης ἰδέας. Τέλος ὅταν φθάσῃ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ὅπερ οὔτε νὰ προκαλέσῃ δύναται ὁ ἄνθρωπος, οὔτε νὰ γνωρίσῃ, ἐκπηδᾷ εἰς τὸν ἕξω βίον ἡ συγκεντρωθεῖσα ἐν ἑαυτῷ δύναμις καὶ γνῶσις, πλήρης, τελεία καὶ ἐπιβλητικὴ διὰ τῆς ἰσχύος αὐτῆς· ἡ δὲ περίοδος αὕτη, οὔσα συνήθως συντομωτάτη, ἀναδεικνύει κατὰ τὰς δυσχερεῖς τῆς κοινωνίας περιστάσεις, τοὺς μεγάλους ἄνδρας, τοὺς μάρτυρας τῆς ἀληθείας, τῆς ἐπιστήμης, τοῦ δόγματος καὶ πάσης ἀρετῆς. Τοιοῦτοι παρέστησαν μετὰξὺ τῶν λαῶν οἱ προφῆται, οἱ ποιηταί, οἱ καλλιτέχνη, καὶ οἱ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἀληθείας ἱεροφάνται, εἰς τὰς χεῖρας τῶν ὁποίων, ἐμπιστεύεται ἡ Θεῖα Πρόνοια τὴν τύχην τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τὴν πρόοδον τῶν κοινωνιῶν.

Ὁ δαιμόνιος ποιητὴς τῆς ἀρχαιότητος Αἰσχύλος, παρέστησεν ἡμῖν τὴν ἀλήθειαν ταύτην, ἐν τῷ θείῳ αὐτοῦ δράματι «Ὁ Προμηθεὺς δεσμώτης». — Ὁ Προμηθεὺς κατὰ τὸν μακρὸν ἀγῶνα τῆς Τιτανομαχίας, ἐπισπᾶται εἰς ἑαυτὸν φρονήματα ὑψηλά, αἰσθήματα θεῖα καὶ δυνάμεις πρὸς τὸ ἐν αὐτῷ δογματιζόμενον ἀντικείμενον τῆς λατρείας τῆς καρδίας αὐτοῦ. Τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἔχει ἀνάγκην λυτρωτοῦ, ὅπως ἀπαλλαγῇ ἐκ τῆς σκληρᾶς τῶν καθεστώτων δουλείας· ἔχει ἀνάγκην ἐνώπιον αὐτῶν τῶν θεῶν, νὰ ὑπερασπισθῇ τὰ καταπατούμενα αὐτοῦ δίκαια. Ἀλλὰ μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς παρασκευῆς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, πρόκειται αὐτῷ σειρά βασάνων καὶ δοκιμασιῶν. Ταῦτα ἀναλαμβάνων ἀντὶ τῶν θνητῶν, ὁ θεὸς Προμηθεὺς, ἐλευθέρᾳ θελήσει, ἀθλεῖ τὸν μυριετῆ τῶν βασάνων αὐτοῦ βίον, κατὰ τὸν ὅποιον μία καὶ μόνη ἰσχυρὰ δύναμις συγκρατεῖ τὸ θάρρος καὶ ἐνισχύει αὐτὸν ἡ ἰδέα τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ὄντως μετὰ παρέλευσιν πέντε αἰῶνων, ἡ μεγάλη τῆς μητρὸς αὐτοῦ προφητεία ἐνσαρκοῦται εἰς τὸν υἱὸν τῆς Παρθένου, καταπίπτει τὸ παλαιὸν καθεστὸς, λύονται τὰ δεσμὰ τῆς δουλείας, καὶ ἡ θεῖα δικαιοσύνη ἀπονέμει ἐκάστῳ τὸ δίκαιον.

Και ταῦτα μὲν ποιητικώτερον, κατὰ δὲ τὸν πρακτικὸν καὶ πραγματικὸν βίον, εἰς τὰς γενναίας καρδίας τῶν μεγάλων ἀνδρῶν καὶ τῶν εὐνοουμένων ὑπάρξουν, τὰ αὐτὰ ἀκριβῶς ἐπαναλαμβάνονται αἰσθήματα κατὰ κανονικὴν διαδοχὴν, αἱ αὐταὶ φάσεις τοῦ βίου καὶ αἱ αὐταὶ περίοδοι χαρακτηρίζουσι τοὺς μάρτυρας τῆς ἀληθείας, τὰ θύματα τῆς ἐπιστήμης καὶ τοὺς ἐν γένει λειτουργοὺς τῆς φιλανθρωπίας. Ὁ βίος λοιπὸν τοῦ Καρόλου Sumner, μαρτυρεῖ τὴν ἀλήθειαν τῶν προηγησαμένων ἰδεῶν.

Ἡ οἰκογένεια τῶν Sumners ἦτο Ἀγγλικῆς καταγωγῆς, ὡς ἐκ τοῦ ὀνόματος δηλοῦται. Ὁ δὲ ἀρχηγέτης ταύτης ἦτο αὐλικός, οὐτινος ἔργον ἦτο ἡ πρόσκλησις τῶν εἰς συνέλευσιν προσερχομένων εὐγενῶν. Ὁ πάππος τοῦ Καρόλου Sumner, Ἰῶβ, ἐγκατεστάθη ἐν Milton παρὰ τὴν Βοστώνην τὸ 1754, ὅπου καὶ διατηρεῖται μέχρι σήμερον ἡ οἰκία αὐτῶν. Τὸ 1775 τὴν 2 Ἰουλίου, μάρτυς ἐγένετο τῆς μεγάλης ἱστορικῆς ἡμέρας, ὅτε ὁ Wassington ἐν Κανταβριγία παρὰ τὴν Βοστώνην, ὑπὸ τὴν μεγάλην ἱστορικὴν δρῦν (τῆς ὁποίας, ὁ κορμὸς μόνον σήμερον σώζεται) περιεζώσθη τὸ ξίφος καὶ τεθεῖς ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ πατριωτικοῦ στρατοῦ ἐπορεύθη πρὸς τὴν Loncord. Οἱ φοιτηταὶ τοῦ Haward ἐν Κανταβριγία, ἱερὸν ἀποτελέσαντες λόχον, ὡς παρ' ἡμῖν οἱ ἱερολοχίται, ἠκολούθησαν τὸν μέγαν στρατηγόν, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Ἰῶβ Sumner. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου, ὁ πρόεδρος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, τιτλοφορεῖ αὐτὸν προλῦτην τῶν τεχνῶν. Ἐδοξάσθη δὲ τότε λαβῶν μέρος ὑπὸ τὸν στρατηγόν Gardner εἰς τὴν περιώνυμον Μαραθῶνιον μάχην τοῦ Banker-Hill κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Βοστώνης καὶ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Καναδᾶ. Ἦτο οὐ μόνον γενναῖος στρατιώτης, ἀλλὰ καὶ πολίτης διακεκριμένος διὰ τὰς κοινωνικὰς καὶ πολιτικὰς αὐτοῦ ἀρετάς.

Ἠγάπα κατ' ἐξοχὴν τὴν μουσικὴν καὶ ἐλάτρευε τὴν βουκολικὴν ποιήσιν, ἀποθανὼν δὲ ἐκηδεύθη δημοσίᾳ δαπάνῃ, μεγαλοπρεπῶς, παρουσίᾳ τῶν ἀρχῶν, τοῦ ἀντιπροέδρου τῶν Πολιτειῶν, τῶν γερουσιαστῶν καὶ πλήθους ἐκλεκτοῦ κόσμου. Περὶ τὴν δαφνοστεφῆ αὐτοῦ νεκροφόρον, ἴσταντο τεθλιμμένα τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου τῆς Κιγκινάτης, τῶν ὁποίων σύνθημα καὶ σκοπὸς ἦτον ἡ χειραφέτησις καὶ ἐλευθέρωσις τῶν δούλων. Ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 33 ἐτῶν, ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ καὶ πατὴρ τοῦ Καρόλου, ἐφάνη ἐφάμιλλος τοῦ πατρός, ἀκολουθήσας τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ἐν Harward, τὴν ἀνεξάντλητον ταύτην πηγὴν τῆς διαδόσεως, κοινωνικῶν, πολιτικῶν καὶ μεγάλων ἰδεῶν, ἀλλ' ἦτο μᾶλλον ποιητὴς ἢ πολιτικός, καὶ ἔγραψε πολλὰ καὶ ποικίλα ποιήματα, ὧν τὰ πλεῖστα εἰσὶ πατριωτικὰ καὶ ἐνθουσιώδη. Εἴκοσι καὶ τεσσάρων ἐτῶν ἔγραψε τὸν ἐπιτάφιον τοῦ πρὸ μικροῦ θανόντος Washington, εἰς λόγον ἰσχυρὸν καὶ Αἰσχύλειον, ὅστις κατέστησε τὴν μνήμην αὐτοῦ ἀθάνατον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς πατρίδος του. Εἶναι ἄξιον νὰ ἀναφέρωμεν μίαν τινὰ περικοπὴν τοῦ ἐπιταφίου τούτου, ἐξ ἧς δύναται τις νὰ εἰκάσῃ τὸν χαρακτήρα τοῦ ὄλου. « . . . Ποῖον μέγα καὶ » τιτάνειον ἔργον, ἔφερεν ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ, κατὰ τὴν » ἐπανάστασιν τῆς χώρας ταύτης! Τίνας δὲν ὑπέστη ἡ μεγάλη αὐτοῦ » καρδιά συγκινήσεις εἰς τὰ δεινὰ τοῦ ἀγῶνος τούτου. Ἡ ἀνάμνησις

» μόνη τούτων, καταπτοῖ καὶ συνταράσσει πάντας ἡμᾶς! Σύμπασα
 » ἡ Ἀμερικὴ καὶ ἡ γηραιὰ Εὐρώπη πρὸς αὐτὸν εἶχον στρέψει τὸ
 » βλέμμα, ἀναμένουσαι τὴν λύσιν τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ γεγονότος!
 » Τοῦ πολέμου γίγαντος, πρὸς δρᾶκα πατριωτῶν ἐλευθέρων! Πόσαι
 » κατ' αὐτοῦ δὲν ἠγέρθησαν στάσεις καὶ πόσαι καταμαρτυρίαι ἐν κρиси-
 » μωτάταις τοῦ πολέμου περιστάσεσι. Ἄλλ' εἶχε ψυχὴν ἀκατανίκητον,
 » φιλανθρωπιαν ἄσβεστον, γενναιοῦτητα ἀκαταπόνητον καὶ ἀκλόνητον!!
 » Ποῖον μεγαλεῖον ψυχῆς! Ἐθυσίασεν ἅπαντα τὸν βίον αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς
 » ἀνεξαρτησίας τῆς χώρας ἡμῶν ἔθυσίασε τὸ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ,
 » τὴν τιμὴν του, κατασυκοφαντηθεὶς καὶ ὑβρισθεὶς, ὅτε ὑπὲρ τῆς σωτη-
 » ρίας ἡμῶν πάντων καὶ τὴν ζωὴν αὐτοῦ προὔβαλλετο. Πῶς δυνάμεθα
 » λοιπὸν νὰ τιμήσωμεν ἐπαξίως τὸν ἥρωα τοῦτου καὶ τὴν ἱεράν αὐτοῦ
 » σκιάν; Στήλην τροπαίου ἐξεγείρει βεβαίως, μακρόθεν, αἰσθήματα ζωηρὰ
 » πρὸς τοὺς ὁρῶντας· ἄγαλμα ἡγεμονικὸν διαφυλάττει πρὸς τοὺς μετα-
 » πρῶστέρους τὴν μεγαλοπρέπειαν αὐτοῦ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνδρός.
 » Ἡ ἱστορία ἀποθανατίζει αὐτὸν ἀποδίδουσα τὸ δίκαιον εἰς τὴν ἀξίαν,
 » ἡ ποίησις καλλῦνει τὸν βίον αὐτοῦ διὰ τῶν θελγῆτρων τῆς, πόλις φε-
 » ρώνυμος ἐπαξία τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ ἀνδρός, περιλαμβάνει εἰς τὰς
 » ἀγκύλας αὐτῆς τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν δόξαν, ὅπως ἡ ψυχὴ αὐτοῦ τὰς
 » καρδίας ἡμῶν πάντων. Ἄλλὰ διὰ τῶν τοιούτων μνημείων πᾶσα χώρα
 » βασιλευομένη, δύναται ν' ἀμείψῃ τοὺς ἥρωας αὐτῆς. Παρ' ἡμῖν δέ, τοὺς
 » ὁποίους διέπουσι νόμοι δημοκρατίας καὶ ὁμοσπονδίας, ἡ μνήμη αὐτοῦ
 » ἄλλα ἀπαιτεῖ, ὑπέρτερα τῶν τιμῶν ἐκείνων — καὶ! ἀδελφοί — ἀπαι-
 » τεῖ ἡ ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ἡμῶν ἱπταμένη ἱερὰ αὐτοῦ σκιά, νὰ ἤμεθα
 » πρῶτον πάντων πιστοὶ πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, ἐλεύθεροι ἀληθῶς ἐν ταῖς
 » ἐνεργείαις ἡμῶν καὶ ἠνωμένοι καὶ εὐτυχεῖς κατὰ τὴν πολιτικὴν ἡμῶν
 » σταδιοδρομίαν κτλ. . . . » Ἡ περικοπὴ αὕτη τοῦ λόγου τοῦ Sum-
 » ner, ὡς πρόγραμμα ἐθνικόν, μετ' ὀλίγον ἔλαβε σάρκα καὶ ὄσθα καὶ τὸ
 » ἄγαλμα τοῦ Washington πανταχοῦ τῶν πολιτειῶν συνεκέντρωσε περὶ
 » ἑαυτὸ τὴν πολιτικὴν δόξαν. Τὸ μέγα αὐτοῦ ἐν Washington μνημεῖον
 » μαρτυρεῖ τὸ μεγαλεῖον τοῦ χαρακτῆρος καὶ ἡ φερώνυμος αὐτοῦ πόλις ἐν
 » τῇ μεγάλῃ αὐτῆς καρδίᾳ, συγκεντρώνει ἐν ἑαυτῇ πάσας τὰς δυνάμεις τῶν
 » ἠνωμένων πολιτειῶν τῆς Ὀμοσπονδίας. Ὁ Sumner προὔτεθ' ὡς ὑπογραμ-
 » μός, ὡς ἀνώτερος ἀξιωματικὸς τῆς Βουλῆς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, ἐτιμήθη διὰ
 » θέσεων τιμητικῶν ἐπὶ τοῦ Lincoln, ἥτο συνεργάτης τῶν μεγάλων ἀνδρῶν
 » τῆς ἐποχῆς του, τοῦ Quincy-Adams, Merink, Benjamin, Walker
 » κλπ. Τὸ 1820 μετὰ πολλῆς θλίψεως, προβλέπων τὸ μέλλον τῆς πατρί-
 »δος του, ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῶν δούλων, ἔλεγεν ἐν συνεδρίᾳ τοῦ συλλό-
 » γου τῆς Κιγκινιάτης. « . . . Θέλομεν προσφέρει ὑπὲρ τῶν δούλων ὀλοκαύ-
 » τωμα θυσίας τὰ ἴδια ἡμῶν τέκνα, ὅταν πρὸς τοῦτο ἐπιστῇ καιρὸς. »
 » Παρακληθεὶς δὲ νὰ γράψῃ εἰς λεύκωμα φίλου του, ἔγραψεν. « Δὲν θέλω
 » ἐπιτρέψει ποτὲ δούλος νὰ καλλιεργῇ τὰς γαίας μου, ἐνόσφ' ἔχω χεῖρας. »
 » « Αἱ μεσημβριναὶ πολιτεῖαι, μετὰ μίαν ἴσως ἑκατονταετηρίδα θέλουσιν
 » ἐκφωνεῖ ἐν ἀπελπισίᾳ — τίς θὰ μᾶς σώσῃ ἐκ τοῦ πτώματος τοῦ νεκροῦ

» τούτου; » Τὸν Ἰούνιον τοῦ 1833 ἔγραφεν ἐνταύτῳ ἐκ τῶν ὀχυρωμάτων τοῦ Νιαγάρα «... Τὰ πράγματά μας δεινῶς θολοῦνται ἐνταῦθα, τὰ πάντα » προμηνύουσι τὴν ἐπικειμένην ῥῆξιν, μεταξύ τῶν Βορείων καὶ τῶν Νο- » τίων Πολιτειῶν τῆς Ὁμοσπονδίας. Εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ χύσωμεν καὶ τὴν » τελευταίαν ῥανίδα τοῦ αἵματος ἡμῶν ὑπὲρ τῶν δούλων, ἀλλ' ἀφοῦ » πρῶτον ἐξαντλήσωμεν πᾶν μέσον πρὸς φιλικὴν λύσιν τοῦ προβλήματος. » Αἱ παροῦσαι περιστάσεις, φίλε Webster, θὰ δείξωσιν ἂν ἡμεθα ὄντως » ἔθνος ἢ ὁμοσπονδία.» Ἐκεῖνο δ' ὅπερ κυρίως ἐχαρακτήριζε τὸν ἄνδρα, ἦτο ἡ ἀνυπόκριτος εὐσέβεια, ἡ ἀγνὴ καὶ ὑψηλὴ φιланθρωπία. Ὅτε ποτὲ τὸ 1833 ἐδικάζετο πρὸ αὐτοῦ συγγενὴς ἀγαπητὸς καὶ παρεκάλουν αὐτὸν νὰ φανῇ ἐπισιχὴς, μετὰ σταθερότητος καὶ ἀξιοπρεπείας Ῥωμαϊκῆς, ἀπήντησεν «ὁ νόμος πρέπει νὰ ικανοποιηθῇ.» Τοιοῦτον ἦτο τὸ παιδαγωγικὸν μέσον ἐν ᾧ διεπλάσθη ἡ ἀγνὴ καὶ παιδικὴ καρδιά τοῦ Καρόλου Sumner, καὶ εἰς τὰς ἀγκάλας τοιοῦτου πατρός, συνέλαβε τὰ πρῶτα αὐτοῦ νεανικὰ ὄνειρα καὶ τὰς πρῶτας αὐτοῦ ἐμπνεύσεις. Τοιαύτη φαίνεται ἡ προκαταρκτικὴ αὐτοῦ παρασκευὴ πρὸς τὸν βίον.

ΚΑΡΟΛΟΣ SUMNER

Κατὰ τὴν νηπιακὴν αὐτοῦ ἡλικίαν, ἀπὸ τοῦ πέμπτου μέχρι τοῦ δεκάτου ἔτους ἦτο παιδίον ἀξίεραστον, εὐφυὲς, νοσημονέστατον καὶ ἐκτάκτου φιλομαθείας. Πολλάκις ἐφαίνετο συγκεντρωμένος ἐν ἑαυτῷ, δι' ὅλου δὲ τοῦ μακροῦ μαθητικοῦ του βίου ἀπειράκις ἔλαβε βραβεῖα ἀξίας καὶ ἐπιμελείας. Δέκα ἔτων εἰσῆλθεν εἰς τὸ Λατινικὸν σχολεῖον, ἰσοδυναμοῦν πρὸς τὴν Β'. γυμνασίου τάξιν παρ' ἡμῖν, καὶ μετὰ τρία ἔτη βραβεύεται δημοσίᾳ διὰ τὴν μετάφρασιν τοῦ Ὁβιδίου καὶ τοῦ Σαλλουστίου. Ἀπλήστως ἤκροατο εἰς τὸ Faneuil-Hall, διεισδύων μετὰ ζυ χιλιάδων ἀκροατῶν, τὸν δεινὸν καὶ πολὺν John Adams, ὅπως ποτὲ παρ' ἡμῖν ὁ Θουκυδίδης τὸν Ἡρόδοτον ἐν Ὀλυμπίᾳ. Αἱ ἐθνουσιώδεις ὁμιλίαι τοῦ μεγάλου τούτου ῥήτορος, ἐγείρουσιν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ δεκατετραετοῦς μεираκίου, αἰσθήματα καὶ ἰδέας ὑψηλάς, τὰς ὁποίας ἡσύχως, ἀθορύβως καὶ ἀνομολογήτως τρέφει ἐν ἑαυτῷ δι' ἀναλόγων μελετῶν καὶ ῥητορικῶν ἀσκήσεων. Οὐδέποτε τοῦ λοιποῦ ἔπαιζε μετὰ τῶν φίλων αὐτοῦ. Τῷ 1826 ἐγγράφεται φοιτητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Harvard διψῶν νέας γνώσεις καὶ εὐρὸ ἐπιστημονικὸν στάδιον, ὁμολογεῖται δὲ παρὰ πάντων τῶν συμμαθητῶν αὐτοῦ καὶ τῶν καθηγητῶν, ὅτι ὡς φοιτητῆς ἦτο εὐσεβὴς, κοινωνικός, ἔβλεπε τὰ πάντα ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ σημείου, ἦτο εὐθυμότατος καὶ φιλοπαίγμων ἐνιαχοῦ, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ἐξῆς περικοπῆς ἐπιστολῆς του πρὸς φίλον. «Τὰ πάντα, φίλε μου, ἐν- » ταῦθα εἰσὶ στάσιμα· οἱ αὐτοὶ ἀείποτε κώδωνες, τὰ αὐτὰ διαλείμματα, » τὰ αὐτὰ σπουδαστήρια, μαθηματικὰ ἐπὶ μαθηματικῶν, μεταφυσικὴ » δολοφονουμένη καὶ στραγγαλιζομένη, προσευχαὶ καὶ πάλιν προσευχαί, » καθαρῶτατα ἀγγεῖα καὶ ἐπιτραπέζια σκεύη, ἀλλὰ πτωχοτάτη τροφή... » ὁ εὐλογημένος κώδων ἤχει καὶ πρέπει νὰ σπεύσω ν' ἀπολαύσω τὴν » ἀνεκτίμητόν μοι τροφήν.» Καὶ ὅμως ὁ Κάρολος Sumner, ὅσον σῦδεῖς

ἄλλος, ἠγάπησεν, ἐλάτρευσε καὶ ἐτίμησε τὸ Πανεπιστήμιον τοῦτο. Συνεδέθη στενώτατα μετὰ ἑννέα φίλων, διακεκριμένων ἐπίσης φοιτητῶν καὶ ἐσχημάτισε μετ' αὐτῶν τὴν λέσχην τῶν ἑννέα, τῶν ὁποίων αἱ μελέται, καίπερ ποικίλαι κατὰ τὸν χαρακτήρα ἐκάστου, ἦσαν σπουδαιόταται, ὅθεν καὶ ἀνεδείχθησαν πάντες οὗτοι μετὰ ταῦτα, ὡς ἱστοριογράφοι, πολιτικοί, δημοσιογράφοι, στρατηγοὶ καὶ φιλόσοφοι, τὰ δ' ἔργα αὐτῶν ἔδωκαν νέον χαρακτήρα καὶ νέαν τάσιν πρὸς τὸν ἐν γένει βίβιον τῆς πατρίδος των. Ὁ Sumner ἦτο ῥιψοκίνδυνος κατὰ τὰς γεωγραφικὰς αὐτοῦ ἐκδρομάς, τῶν ὁποίων ὁ σκοπὸς ἦτο σύμφωνος πρὸς τὸ ἐν αὐτῷ κυφορούμενον βιωτικὸν πρόγραμμα. Περιηγούμενος περὶ τὴν Beunigton, ἔνθα τὸ πρῶτον ἤρχισεν ὁ μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ τῶν ἀποικιῶν ἀγῶν, γράφει πρὸς φίλον του « . . . δὲν ἤλθον ἐνταῦθα ὅπως μάθω » τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν γεωγραφικὴν θέσιν τῆς χώρας — ὄχι! — ἤλθον, » μετὰ παλμῶν καρδίας εὐγνωμονούσης, ἵνα προσφέρω τὸν φόρον τοῦ » σεβασμοῦ καὶ τῆς εὐλαθείας μου, πρὸς τὸν ἠγιασμένον τοῦτον τόπον, » ὅπου οὐχὶ τάφος προφήτου καὶ ἀγίου, ἀλλὰ κεῖται τὸ ἱερόν, ἔνθα » προϋτέθησαν οἱ ὅροι τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἀνεξαρτησίας». — Ἐκ τούτων φαίνεται, ὅτι ὁ πατριωτισμὸς αὐτοῦ ἦτο ζωηρότατος καὶ ἀγνός. Ἀλλὰ καὶ ὁ πρὸς τὰς κλασικὰς μελέτας ἐνθουσιασμὸς του ἦτο μέγας, ὡς δείκνυται ἐκ τῆς ἐπεταμένης αὐτοῦ μετὰ τῶν ἑννέα φίλων του ἀλληλογραφίας — «ἐπιθυμῶ, γράφει, νὰ ἀναγώσω τὸν Τάκιτον, τὸν Λουκρήτιον, τὸν Βιργίλιον, Ὁβίδιον, Σαλλούστιον, Κικέρωνα, Ὁράτιον, » Ὅμηρον, Θουκυδίδην καὶ τὰς ἐκλεκτοτέρας τραγωδίας τῆς ἀρχαϊότητος . . . μὴ τρομάξῃς! σοὶ λέγω, ὅτι τὸ ἐπιθυμῶ, ἀλλ' ἐννοῶ καὶ » νὰ τὸ πράξω, ἂν ἡ λέξις ἀδύνατον δὲν εἶναι ὁ τίτλος τῶν ἔργων.»

Ἐξέρχεται, βραβευθεὶς κατὰ τὰς ἐξετάσεις αὐτοῦ μετὰ τῶν φίλων του ἐκ τοῦ Harward τὸ 1831 καὶ παραδίδεται ἀκρατῆτως πρὸς ἐδικὰς σπουδὰς ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ νομικῇ σχολῇ. Τοῦτον ἀκολουθοῦσι καὶ πέντε ἐκ τῆς λέσχης τῶν ἑννέα, τῶν ὁποίων ὁ σύνδεσμος ἀποβαίνει ἀδιάρρηκτος τοῦ λοιποῦ· ἀναπτύσσεται δὲ καὶ σωματικῶς κανονικώτατα. Ἦτον ἀπαράμιλλος κατὰ τὴν ὠκυποδιάν, καταπονῶν πάντας τοὺς συνοδοιπόρους αὐτοῦ καὶ ὁδεύων 5 μίλλια τὴν ὥραν. Ἡ φωνὴ του ἦτο ἰσχυρά, καθαρὰ καὶ ἑναρμόνιος. Ἡ μορφή του ἠκτινοβόλει εὐθυμίαν, χαρὰν, εὐφυϊαν, ἐλπίδα, πίστιν καὶ ἔρωτα, τὸ δὲ γλυκὺ τῶν χειλέων αὐτοῦ μεϊδίημα, τὸ κάτοπτρον τῆς καρδίας αὐτοῦ, περιέβηκε τοὺς λόγους του μὲ μαγεϊάν. Ἐχαρακτήριζε τὴν πρὸς τοὺς φίλους αὐτοῦ συμπεριφορὰν, χάρις, ἀγνότης, ἀπλότης ἡθῶν, ἐνθουσιασμὸς ἀσθετος, φιλοδοξία κλασικὴ, σέβας ἀνυπόκριτον πρὸς τοὺς ἀνωτέρους καὶ ἀγάπη ἄδολος πρὸς τοὺς ἴσους αὐτῷ. Ἐβραβεύθη ἐν συναγωνισμῷ πρὸς πολλοὺς τῆς νομικῆς σχολῆς εἰς ἔργον σπουδαιότατον, ὅπερ ἐπιγράφεται « *Al me- » γάλαι κοινωνικαὶ μεταβολαί, εἶναι ἔργον βιαιῶν ἐπαναστάσεων ἢ » τῆς κατὰ μικρὸν ὠριμάνσεως ὑψηλῶν ιδεῶν;* » Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ κατέστη θαυμαστός διὰ τὰς πολιτικὰς, κοινωνικὰς καὶ φιλοσοφικὰς αὐτοῦ ιδέας, ἔνθα καὶ ἡ ἐν αὐτῷ λάθρα ἐπιδιωκομένη ιδέα, καθαρῶς ἐκδηλοῦ-

ται, καὶ πρὸς ταύτην τοῦ λοιποῦ προσαρμόττει ἑαυτὸν κατὰ πάσας αὐτοῦ τὰς σχέσεις, ὡς τοῦτο καταμαρτυροῦσι τριακόσιοι τόσαι ἐπιστολαί, πρὸς φίλους καὶ συνεργάτας αὐτοῦ.

Τὴν ἱστορίαν ἐκ τῶν μνημείων ἐπεζήτηε ὁ φιλόσοφος αὐτοῦ νοῦς, τὴν ἱστορίαν ψηλαφητὴν καὶ ζῶσαν ἐπὶ τῶν σωζομένων τῆς ἱστορίας ἐρείπιων, ἐπόθει νὰ γνωρίσῃ, ὅθεν καὶ ὁ πρὸς περιοδείαν ἔρως αὐτοῦ ἦτο ἀσβεστος. Ἀφοῦ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πατρίδα ὑπὸ τὰς ὀδηγίας τοῦ μεγάλου ἱστορικοῦ Prescott ἐπισκέφθη πᾶσαν χώραν καὶ πάντα τόπον ἱστορικόν, ἀφοῦ ἐπὶ μῆνας ὅλους μετ' ἐπιστασίας ἐσπούδασε τὴν σοφὴν λειτουργίαν τῆς γερουσίας, τῆς Βουλῆς καὶ τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου ἐν Washington, πρὸς δὲ τὰς πατρικὰς ὀδηγίας τοῦ Προέδρου Lincoln, ἐβασάνισε τὸ ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ μέγα βιωτικὸν πρόγραμμά του καὶ ἀσκεπῆς ἐπισκέφθη τοὺς τάφους τῶν ἡρώων τῆς ἐθνικῆς τῆς πατρίδος του ἀνεξαρτησίας· οὕτω παρασκευάζεται ἐν ἀγῶ ἔνθουσιασμῶ εἰς τὸ πρὸ αὐτοῦ διανοιγὲν εὐρύτατον στάδιον τῆς ἐνεργείας. Εἰσέρχεται τὸ 1837 ὡς διαιτητῆς ὑποθέσεως σπουδαιοτάτης εἰς τὸ μέγα δικαστήριον Supreme-Court ἐν Καπιτωλίῳ, ἀγῶς δὲ ὑπερασπιστῆς τῶν δικαίων τῶν πελατῶν αὐτοῦ, οὐδέποτε ἀμείβεται διὰ τὴν ἐργασίαν του, καίπερ πολλαχοῦ ἀντικαταστήσας τὸν πολὺν καὶ δεινὸν νομομαθῆ Judge-Story. Ἀλλὰ κυρίως τὸ ἔργον του ἦτο ἐγερτήριον τῆς συνειδήσεως τῶν συμπατριωτῶν αὐτοῦ, ὅπερ θαυμασίως διενήργει διὰ τῶν ποικίλων καὶ θερμῶν αὐτοῦ ἄρθρων εἰς ἐφημερίδας καὶ περιοδικά, ἅτινα μετ' ἀπληστίας ἀνεγίνωσκον οἱ συμπατριῶταί του. Ἡ φιλολογικὴ ἐν γένει αὐτοῦ δράσις ἦτο χεῖμαρρος καταπληκτικός. Λάτρης τῆς φύσεως καὶ τῶν καλλονῶν αὐτῆς, πρῶτος ἐπιχειρεῖ πεζοπορῶν τὴν πρὸς τοὺς καταρράκτας τοῦ Νιαγάρα ὁδόν, διὰ τοῦ ποταμοῦ δὲ Hudson, ἐπιστρέφει ἐν θριάμβῳ διὰ τοῦ Καναδά, τῶν Λευκῶν ὁρέων, καὶ τῆς Ποττλάνδης τὸ 1837. Ἐκ τῶν σωζομένων μελῶν τῆς λέσχης τῶν ἐννέα, τέσσαρες ἀδιασπᾶστος ἀκολουθοῦσι τὸ πρόγραμμα αὐτοῦ, ἄνδρες διακριθέντες ἐπὶ ἐπιστήμῃ καὶ σοφίᾳ — ὁ Κορνῆλιος Fellton, ἐνθουσιώδης λάτρης τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὁ Ἐρρίκος Longfellow, ὁ κορυφαῖος τῶν ποιητῶν τῆς Ἀμερικῆς καὶ εὐσεβῆς λειτουργὸς τῶν Μουσῶν, ὁ Γεώργιος Hillard καὶ ὁ Cleveland, σοφοὶ καὶ νομομαθεῖς ἄνδρες, οἵτινες πάντες τὴν αὐτὴν σχεδὸν εἶχον ἡλικίαν μετ' ὁ Κάρολον Sumner. Ἡ λέσχη τούτων ὀνομασθεῖσα, τῶν πέντε, συνεδρίαζε κατὰ Σάββατον καὶ παρηκολούθει διὰ μελετῶν, ἐκθέσεων, καὶ συζητήσεων τὸν κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν βίον τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης, τὸν φιλολογικὸν καὶ καλλιτεχνικὸν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, ἀφειτηρίαν ἔχουσα τὰς κλασικὰς σπουδὰς. Πρὸς αὐτοὺς βραδύτερον προσῆλθε καὶ ὁ σοφὸς καὶ τῆς ἐπιστήμης ἱεροφάντης Γεώργιος Χάου, συναντηθεὶς πρῶτον ἐν Βοστώνῃ τὸ 1837 κατὰ τινα ἐμφύλιον ταραχὴν μεταξὺ τῶν πολιτογραφηθέντων Ἰρλανδῶν καὶ τῶν πολιτῶν τῆς Βοστώνης, ὅτε ὁ ἦρως οὗτος τῆς εἰρήνης καταπαύει τὰς ἐχθροπραξίας καὶ συνενώνει ἀδελφικῶς τὰ δύο διαμαχόμενα μέρη. Ὁ μέγας πόθος, ὅστις εἶχε κατα-

κυριεύσει τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ἵνα ἐπισκεφθῆ τὸ ἀνατολικὸν ἡμισφαίριον καὶ πρὸς τὸν ὁποῖον σκοπὸν εἶχε τοσοῦτον ἐμβριθῶς προπαρασκευασθῆ, πραγματοποιεῖται τὸ 1837—1838, ὅτε τὰ πάντα ἐν αὐτῷ ἦσαν ἐμπνευσις, ζωὴ καὶ προσδοκία· μετέβαινε ἤδη ἀπὸ τοῦ 26 πρὸς τὸ 27 ἔτος τῆς ἡλικίας του. Εἶχε καταχωνεύσει σύμπασαν σχεδὸν τὴν Εὐρωπαϊκὴν φιλολογίαν καὶ ἐπόθει νὰ γνωρίσῃ καὶ συζητήσῃ πολλὰ ζητήματα κοινωνικὰ καὶ πολιτικὰ μετὰ τῶν συγγραφέων καὶ καλλιτεχνῶν, εἶχε δὲ μελετήσῃ καὶ γράψῃ πολλὰ περὶ τῆς νομοθεσίας τῶν λαῶν καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν κυβερνήσεων. Οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ δεχθῆ τιμὰς προσφερομένας αὐτῷ ἢ θέσιν τινὰ τιμητικὴν· οὐδεμίαν ἐζήτησεν ἐπιστολὴν συστατικὴν πρὸς τοὺς μεγάλους σοφοὺς καὶ κρατοῦντας τῆς γηραιᾶς Εὐρώπης, φέρων αὐτὸς ἑαυτὸν ζῶσαν σύστασιν διὰ τῶν καταπληκτικῶν αὐτοῦ γνώσεων καὶ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ χαρακτῆρος. Ὁ βίος τῶν δέκα καὶ ἕξ μηνῶν ἐν Εὐρώπῃ, αἱ μελέται αὐτοῦ, αἱ σοφαὶ παρατηρήσεις, τὰ μετὰ τῶν μεγάλων πολιτικῶν τε καὶ φιλολογικῶν κέντρων συζητηθέντα, αἱ διαλέξεις, τὰ ἀκροάματα κλπ. περιγράφονται μετὰ καλλιτεχνικῆς ὄντως καὶ ἰσχυρᾶς χειρὸς εἰς ἑκατὸν περιπίπτου ἐπιστολάς διευθυνομένας πρὸς τὴν Λέσχην τῶν πέντε. Ἡθροίζε, προσήρμωτε πρὸς τὰς ἰδέας αὐτοῦ καὶ ἀπέθησαύριζεν ἐκ τοῦ ἀπείρου πλοῦτου τῶν μεγάλων κέντρων τῆς Εὐρώπης, ὅ,τι ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς τὸ πρόγραμμα αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν πρόδον τῆς πατρίδος του. Κατὰ τὸ δεκαεξάμηνον τῆς περιόδου του διάστημα, πολλὰ καὶ σπουδαῖα γεγονότα, κοινωνικὰ καὶ πολιτικὰ ἔλαβον χώραν ἐν Ἀμερικῇ. Ὁ Channing, Hillard καὶ Bond κατήγγειλαν ἐν δημοσίᾳ συνελεύσει τοὺς δολοφόνους τοῦ Lovejoy δημοσιογράφου διασήμευ ἀγωνιζομένου ὑπὲρ τῆς χειραφετήσεως τῶν δούλων. Ἡ μεγάλη στοχὰ τῆς Πανσουλθανίας, ἐν Φιλαδελφείᾳ, ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ πυρός ὑπὸ τῶν δουλοκτημόνων τῶν μεσημβρινῶν πολιτειῶν. Μονομαχίαι· σοβαραὶ συνέβησαν μετὰ τῶν βουλευτῶν τῶν Βορείων καὶ Νοτίων ἐπικρατειῶν διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῶν δούλων· ὁ πρὸς τὴν Ἀγγλίαν πόλεμος ἐψιθυρίζετο πολλαχόθεν καὶ γενικὸς ἐπεκράτει ἀναθρασμός. Ἡ πυρπόλησις τοῦ πλοίου «Καρολίνα» ὑπὸ τῶν Καναδαίων Ἀγγλων, ἐξῆψε τὸ φρόνημα, καὶ πρώτην ἤδη φορὰν ὁ ἀμείγχε Σείριος καὶ ἡ ἀμεγάλῃ Δύσις ἐπλεον τὸν ὠκεανὸν ἀτιμήρεις, διανοίγοντες νέον στάδιον ἐμπορίου. Ἡ φιλολογία διὰ τῆς λέσχης τῶν πέντε, νέαν ἔλαβε ζωὴν καὶ νέαν κίνησιν. Ὁ Prescott παραδίδει εἰς τὸν δημοσίον τὸν πρῶτον τόμον περὶ Φερδινάνδου καὶ Ἰσθαβέλλας καὶ δημοσιεύει τὸ πρόγραμμα τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἔργου «ἡ κατάκτησις τοῦ Μεξικίου». Ὁ Cleveland διὰ τῆς βιογραφίας τοῦ Hudson διαδίδει μετὰ τῶν ἀπείρων ἀναγνωστῶν του τὰς περὶ πολιτείας καὶ κοινωνίας ὑψηλὰς αὐτοῦ ἰδέας. Ὁ Willard παραδίδει εἰς χεῖρας τοῦ δημοσίου τὰς περὶ Spencer μελέτας αὐτοῦ. Ὁ Fellton νέον διαγράφει πρόγραμμα τῶν μελετῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, καὶ ὁ Longfellow διὰ τῆς λύρας του διαπαιδαγωγεῖ τὰς καρδίας τῶν συμπολιτῶν του πρὸς τὸν εὐσεβῆ βίον. Ἀλλὰ τὸ ἐμπόριον ἕνεκα τοῦ ζητή-

ματος τῶν δούλων, φέρι δυστυχῶς τὴν χώραν εἰς δεινὴν στενοχωρίαν, πτωχεύσεις δὲ πολλῶν τραπεζῶν ἐν Βοστώνῃ ἐξεγείρουσι τὴν δυσπιστίαν τοῦ δημοσίου. Ὁ Sumner μακρὰν τῆς πατρίδος του, δι' ὄλων τῶν φύλλων τῆς δημοσιογραφίας προσπαθεῖ νὰ προλάβῃ τοὺς ἐπικειμένους κινδύνους, ἡ δὲ Lady Morgan διὰ τοῦ «περὶ γυναικὸς» σπουδαίου αὐτῆς ἔργου νέαν παρέχει ἀφορμὴν συζητήσεων καὶ ἰδεῶν κοινωνικῶν εἰς τὴν εὐγενῆ τάξιν τῆς ἀριστοκρατίας τῶν γραμμάτων.

Ὁ Sumner ἐν Ἰταλίᾳ ἐκπληκτικὴν τελεῖ ἐργασίαν πάντα ἐπισκεπτόμενος τὰ μουσεῖα, μνημεῖα καὶ περὶ πάντων γράφων. Ἐντὸς τριῶν μηνῶν μανθάνει τὴν Ἰταλικὴν καὶ ἐπὶ τῶν μνημείων καὶ τόπων ἀναγινώσκει, ὡσεὶ διψῶσα ἔλαφος, τὸν Dante, τὸν Πετράρχην, τὸν Tasso, τὸν Boccaccio, Makiavelli, Guigiardini, Alfieri, Nicolini καὶ Manzoni καὶ πολλοὺς ἄλλους συγγραφεῖς, ἐκ τῶν ὁποίων ἐζήτει τὴν ἀπεικόνειαν τῆς κοινωνίας τοῦ τόπου. Ἰδίᾳ δὲ ἡ μελέτη τῶν καλλιτεχνικῶν ἔργων, ἀποτελεῖ τὸ κύριον αὐτοῦ θέμα, ὅθεν καὶ πρῶτος προστατεύει ἰσχυρῶς τὸν Ἀμερικανὸν καλλιτέχνην Grawford, ἐργαζόμενον ἐν Ῥώμῃ τότε, εἰς τὸν ὁποῖον παραγγέλλει διὰ τὴν πόλιν Βοστώνην τὸ ἄγαλμα τοῦ Ὀρφέως. Ἀπέρχεται ἐκεῖθεν καὶ περιέρχεται σύμπασαν τὴν Γερμανίαν, πρὸς ἐξακριβῶσιν τῶν πηγῶν τῆς Μεσαιωνικῆς Ἱστορίας, συνδέεται στενῶς μετὰ τοῦ Humboldt, Savigny, Bauke, Raumer, Wheiton, καὶ ἐν τέλει τὴν 17 Μαρτίου φθάνει εἰς τὸ Λονδίνον καὶ παρασκευάζεται διὰ τὸν πρὸς τὴν πατρίδα ἀπόπλουν. Εἶχε νῦν συμπληρώσει τὸ 30 ἔτος, ὅταν ἐπανέρχεται εἰς Βοστώνην, ὅπου εὖρε θερμοτάτην καὶ ἀνυπόμονον ὑποδεξίωσιν. Καθηγηταί, συγγραφεῖς, πολιτικοί, ἱστοριογράφοι, τὸν ἐπεσκέπτοντο πυκνῶς, ἔχοντες ἀνάγκη τῶν ὁδηγῶν καὶ τῆς συμπράξεως αὐτοῦ. Μετὰ ἓνα μῆνα ἰδρύει ἐπὶ βάρου τὸν Ὀρφέα τοῦ Grawford καὶ θέτει ἐν Βοστώνῃ τὰ θεμέλια τοῦ πρώτου καλλιτεχνικοῦ μουσείου.

Ἦτο ἀδύνατον πλέον νὰ κρυφθῇ ὑπὸ τὸ μόδιον, τὸ καῖον ἐν ἑαυτῷ πῦρ. Ὁ τόσων ἐτῶν σκοπίμως παρασκευαζόμενος ἐν αὐτῷ ὑπὲρ τῆς πατρίδος αὐτοῦ βίος, εἶχεν ἤδη συμπληρώσει τὸ πρόγραμμα αὐτοῦ. Ὅτε τὸ 1842 παρουσιάζει εἰς τὸ δημόσιον τὸ σπουδαῖον αὐτοῦ ἔργον Ἡ Δουλεία καὶ ὁ Νόμος τῶν Λαῶν, ἔργον ἐπιστημονικώτατον, διὰ τοῦ ὁποίου εὐρὺ διανοίγεται εἰς τὸν Sumner στάδιον φιλανθρωπίας. Ὁ ἀγὼν τῶν νοτιῶν ἐπικρατειῶν καὶ αἱ ἐρίδες πρὸς τοὺς Καναδαίους Ἀγγλοὺς, εἶχον τοσοῦτον ἐπιταθῆ, ὥστε ἐχρειάζοντο γιγάντιοι βραχιόνες, ἵνα ἐμποδίσωσι τὴν ἐκρηξίν τοῦ πολέμου ἐκατέρωθεν. Τὰ ἡμίμετρα δὲν ἐπῆρκον πλέον, ἔπρεπε νὰ κηρυχθῇ γενναίως ὁ ἀγὼν, ὅθεν ὁ Sumner ἀναλαμβάνει ἐπὶ τὸν στίβαρον αὐτοῦ βραχιόνων, ἀγῶνα μέγαν, κηρυχθεὶς ὑπὲρ τοῦ καθολικοῦ νόμου τῆς χειραφετήσεως τῶν δούλων διὰ μέσων εἰρηνικῶν καὶ τῆς διπλωματικῆς, οὕτως εἰπεῖν ἐνεργείας, δημοσιεύων κατὰ διαδοχὴν ἄρθρα δι' ὄλων τῶν περιοδικῶν καὶ ἐφημερίδων. Βοηθεῖ δ' αὐτὸν ὁ Longfellow, συνταράσσων τὰς συνειδήσεις διὰ τῶν λυρικωτάτων ποιημάτων τῶν ὑπὲρ τῶν παθημάτων τῶν δούλων. Πανταχόθεν συναθροίζονται ποσὰ μεγάλα χρημάτων, αἱ δὲ κυριαὶ δι' ἀγορῶν πλουσιῶν σχηματίζουσι κεφάλαια ὑπὲρ

τῆς χειραφετήσεως τῶν δούλων, ὁ δ' «Ἐλευθερωτῆς» περιοδικόν, ὄργανον τοῦ ἀνδρός, δι' ἡλεκτρικῆς ταχύτητος διαχέει τὰς ιδέας καὶ γνώσεις τοῦ ἥρωος, μεταδίδων αὐτὰς εἰς τὰς καρδίας τῶν πολιτῶν ἐλευθεροκτημόνων (τῶν freesoilers). Ἐνῶ δὲ ὁ Sumner ἀγωνίζεται ὑπερανθρώπως ὑπὲρ τῆς εἰρηνικῆς χειραφετήσεως τῶν δούλων, ὁ φίλος αὐτοῦ Χάου, παρέχει θαύματα ἐπιστήμης, κρατῶν τὴν σημαίαν τῆς χειραφετήσεως τῶν ἀομμάτων καὶ τῶν κωφαλάλων. Μεταξὺ τῶν ἀπειραριθμῶν αὐτοῦ μεριμνῶν, ὁ Sumner γράφει εἰς φίλον του, εἰκονίζων τὴν ἐν τῇ ψυχῇ ἐπικρατοῦσαν ἁρμονίαν. «Τέλος, φίλε, ὁ Ὅρφεὺς ἵσταται ἤδη ἐπὶ τοῦ » βάρθρου αὐτοῦ καὶ ὡς ὁ Μέμνων ὁ Τιθωνοῦ ἐκπέμπει περὶ αὐτὸν » ἁρμονίαν· μετὰ ἕξ ἡμέρας θὰ δυνηθῶ ν' ἀνοίξω τὴν αἴθουσαν πρὸς τὸ » δημόσιον».

Μέριμνα αὐτοῦ σπουδαία καὶ καθημερινή, ἐνασχόλησις διηγετική, ἦτο τὸ ζήτημα τῆς ἀγωγῆς τῶν παιδῶν ἐν τοῖς δημοτικῶν σχολείοις, πολ- λάκις δὲ συνεκάλει εἰς συνεδριάσεις τοὺς διδασκάλους καὶ καθηγητὰς παρ' ἑαυτῷ καὶ ἀνέπτυσε μετ' αὐτῶν πολλὰ καὶ σπουδαῖα παιδαγωγικὰ ζητήματα. Ὅ,τι ὅμως ἰδιαζόντως ἀπασχόλησε τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ καὶ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς σπουδαίας μελέτας, ἦτο ἡ ἀναδιοργάνωσις τῶν φυλακῶν καὶ ἡ ἐν αὐταῖς πειθαρχία. Ἐπολέμησε ἰσχυρῶς καὶ ἀποτελεσματικῶς τὸ ἀπομονωτικὸν σύστημα, ὑπερμαχῆσας ὑπὲρ τοῦ μικτοῦ.

1843 Ἰουλίου 4η ἔτων 34

Ο ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΒΟΣΤΩΝΗΣ

Μεταξὺ τῶν πόλεων τῆς ὀμοσπονδίας, ἡ ἀστυκὴ ὑπερηφάνεια καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς Βοστώνης, ἦσαν παροιμιώδη. Ἐν αὐτῇ κατὰ μικρὸν ἐδημιουργήθη καὶ ἐτελέσθη ἡ ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία, ἐσχηματίσθη ἡ φιλολογία, ἐμορφώθη ὁ πολιτικὸς βίος καὶ οἱ ἀστυκοὶ θεσμοί, αἱ κοινωνικαὶ συνθῆκαι καὶ ἡ ἐθνικὴ παιδείυσις. Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ πόλεις μετὰ πολλῆς εὐλαθείας καὶ ἀκριβείας, ἀντέγραφον τὰ ἐν αὐτῇ συμβαίνοντα καὶ πιστῶς ἠκολούθουν αὐτά. Ἐνταῦθα εὐρίσκονται πάντα τὰ μνημεῖα τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας τῆς ὀμοσπονδίας καὶ οἱ τάφοι τῶν ἡρώων καὶ μαρτύρων τῆς ἀνεξαρτησίας. Ἡ σχέσις ἐντεῦθεν τῶν λοιπῶν πόλεων πρὸς τὴν Βοστώνην, ἦτο σχέσις μητροπόλεως πρὸς ἀποίκους. Οὕτω δικαίως οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης, ἐθεώρουν τὴν εὐτυχίαν αὐτῆς ἰδίαν τῶν εὐτυχιῶν καὶ τὴν δόξαν αὐτῆς ἀνήκουσαν εἰς αὐτοὺς· τούτου ἕνεκα, πάντες εἰργάζοντο ἐν μεγάλῃ συμπνοῇ ὑπὲρ τῆς προόδου καὶ τῆς εὐδαιμονίας τῆς μητρὸς ταύτης πόλεως, καὶ δι' αὐτὸ μέχρι σήμερον οἱ ξένοι ἀποθαυμάζουσι τὸν ἀστυκὸν αὐτῶν βίον καὶ τὴν αὐστηράν τῶν καθηκόντων πρὸς αὐτὴν ἐκπλήρωσιν. Ἐκεῖνο δ' ὅπερ συνεκράτει τὸν ἐθνικὸν ἐνθουσιασμόν καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὰ πάτρια, ἦτο ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐπανη-

γυρίζετο ἡ ἐπέτειος τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας, ἡ 4η Ἰουλίου, ἡ δὲ τελετὴ αὕτη ἐθεωρεῖτο τοσοῦτον σπουδαία, ὥστε τὸ πρόγραμμα ταύτης εἶχε συνταχθῆ ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Ὀμοσπονδίας καὶ εἶχε καθορισθῆ ἐν τῷ Καπιτωλίῳ ὑπὸ τῶν Γερουσιαστῶν καὶ τῶν Βουλευτῶν, ἐν ᾧ ἡ Βοστώνη εἶχε γράψει ψήφισμα ὑπὲρ αὐτοῦ. Κατὰ σειρὰν πολλῶν ἐτῶν, μέχρι τοῦ 1845 μεγάλοι ῥήτορες εἶχον ἀναδειχθῆ εἰς τὸ Fanneuil-Hall καὶ εἰς τὸν κολοσόν τοῦ Tremont-Temple, ἂν καὶ κατὰ τὸ 1816 ἐπὶ τῆς προεδρείας τοῦ John Adams ὁ ἐνθουσιασμός εἶχε πολὺ καταπέσει καὶ οἱ ῥήτορες ψυχροῦς παρεσκεύαζον λόγους. Ὅθεν μετὰ πολλῆς πικρίας κατακρίνει αὐτούς, λέγων ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν ῥητόρων, παρουσιάζονται πρὸς ἐπίδειξιν πολυμαθείας καὶ πρὸς ἰδίαν αὐτῶν δόξαν, ἐν ᾧ ἐπιλανθάνονται τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ τῆς πανηγύρεως, τοῦ νὰ συγκρατῶσι καὶ ζωοπυρῶσιν ἐκάστοτε τὸ ἐθνικὸν φρόνημα. Νῦν δὲ τοσοῦτον ἦσαν δεινὰ αἱ περιστάσεις, τόσοι ἐξημμένα τὰ πνεύματα καὶ τόσοι βέβαιος ὁ ἐπικείμενος κίνδυνος τοῦ πολέμου καὶ πρὸς τὴν Ἀγγλίαν πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς τὰς Νοτίους πολιτείας, ὥστε ἡ τελετὴ τῆς 4ης Ἰουλίου τοῦ 1845, πολλὴν εἶχε τὴν σπουδαιότητα καὶ τὴν εὐθύνην. Ἡ ἐπὶ τῆς τελετῆς Ἐπιτροπὴ καὶ οἱ προὔχοντες τῆς πόλεως Βοστώνης, πάντες ἔστρεψαν τὰ βλέμματα αὐτῶν πρὸς τὸν Sumner, τὸν σηματοφόρον τῆς εἰρήνης καὶ τὸν ὑπερασπιστὴν τοῦ δικαίου. Ὡρίσθη ὡς ὁ ῥήτωρ τῆς ἐθνικῆς ἑορτῆς τὴν 24ην Ἀπριλίου καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπεποιήθη, ἀλλὰ τέλος ἠναγκάσθη νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὰς παρακλήσεις τῶν φίλων του, τὸ δὲ θέμα, ὅπερ ἐξελέξατο, ἦτο ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον διὰ σειρᾶς ἐτῶν εἶχε διαχαράξει ἐν τῇ αὐτοῦ συνειδήσει καὶ καρδίᾳ· οὕτω συγκεντρούμενος ἐν ἑαυτῷ συνέταττε τὸν λόγον, ὃν οἱ πολῖται πάντες τῶν πολιτειῶν ἀνυπομότως ἀνέμενον.

Ἐφθασε τέλος ἡ 4η Ἰουλίου. Ὁ ἥλιος ἦτο φωτοβόλος, ὁ οὐρανὸς ἀνέφελος καὶ ὁ αἰθὴρ καθαρὸς. Τὴν ἀνατολὴν εἶχεν ἤδη ἀναγγεῖλει ὁ κρότος τῶν τηλεβόλων καὶ ἀπὸ πρωίας οἱ παῖδες τῆς περιφέρειας τοῦ Warrent-Street Chapel, ὀκτακόσιοι τὸν ἀριθμόν, κρατοῦντες ἀνθοδέσμας καὶ φέροντες ἐγκάρπια ἀμαράντων, εἶχον συναχθῆ εἰς τὴν δημοσίον πλατεῖαν, (νῦν κῆπον δημοσίων), τὴν ὁποῖαν εἶχον ἤδη καταπλημμυρίσει πολῖται πάσης πολιτείας, μετὰ σημαίων, στρατιῶται ἐν στολῇ καὶ χιλιάδες νέων σπουδαστῶν. Αἱ σημαῖαι ἐκυμάτιζον ἀνυπομότως ἐπὶ τῶν δημοσίων κτιρίων, τὸ πλοῖον τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν «Ὀχιὸ» (ὡς ἄλλοτε ἡ Πάραλος ἐν Ἀθήναις) ἐν τῷ λιμένι ἦτο σηματοστόλιστον ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῶν ἰστῶν μέχρι τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ σοβαρῶς κατὰ διαλείμματα ἐκανονοβόλει. Πάντων αἱ ὄψεις ἐξέφοραζον χαρὰν πατριωτικὴν καὶ μέγαν ἐνθουσιασμόν, ὅτε τὴν δεκάτην καὶ ἡμίσειαν, ἅπασαι αἱ ἀρχαὶ τῆς πόλεως καὶ τῆς πολιτείας, ἡ φρουρὰ τοῦ πεζικοῦ στρατοῦ τοῦ Washington καὶ πάντες οἱ βαθμοῦχοι ἐπορεύοντο ἀπὸ τῆς Δημαρχίας πρὸς τὸ Tremont-Temple, προηγουμένου τοῦ Κυβερνήτου τῆς Πολιτείας καὶ τοῦ ῥήτορος τῆς ἡμέρας Sumner, ἐν ᾧ πλῆθος ἄπειρον εἶχεν ἤδη προκαταλάβει τὰς ὁδοὺς μέχρις ἀποπνιγμοῦ. Πρώτην ἤδη φορὰν κατὰ τὴν μεγάλην ταύτην ἑορτὴν, ἐλάμ-

θανε μέρος ὁ στρατός καὶ τὸ ναυτικόν, οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ προσήρχοντο ἐκ τῶν ὀχυρωμάτων καὶ ἐκ τοῦ λιμένος τοῦ ναυστάθμου Charlestown. Ὅπισθεν τοῦ βήματος καὶ τῆς ἐξέδρας ἴστατο χορὸς 100 παρθένων λευχειμονουσῶν, αἵτινες ἔφαλλον τὸν ἐθνικὸν ὕμνον. Πάντα προῦκά- λουν ἐνθουσιασμὸν καὶ ἐνέπνεον αἰσθήματα ὑψηλά. Ὁ Chantler γράφει περὶ τῆς ἡμέρας ταύτης τὰ ἐξῆς: «ἡ ἡμέρα ἦτο ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων » τοῦ ἔθνους, διὰ τὰς περιστάσεις. Τὸ ἀκροατήριον πολυπληθὲς καὶ ἐκ- » λεκτόν, αἱ δὲ προσδοκίαι εἶχον φθάσει εἰς τὸν ὕπατον βαθμὸν καὶ αἱ » συνειδήσεις τῶν πολιτῶν ἀνέμενον μέγα τι καὶ σπουδαῖον γεγονός. Ἡ » παρουσία τοῦ Sumner, ἐδικαίωσε τὰς προσδοκίας πάντων καὶ τὰς » συγκινήσεις! Ἡ παράστασις τοῦ ἀνδρός, τὸ βῆμα, ὁ τρόπος τῆς εἰσό- » δου, τὰ πάντα ἐμαρτύρουν τὸ ὕψος τοῦ χαρακτήρος, τὴν εὐγένειαν » τῆς ψυχῆς καὶ τὴν χάριν τῆς καλῶς ἐνουσημένης ἀνατροφῆς. Τοιαύτην » ζωηρὰν μοῖ ἀφῆκεν ἐντύπωσιν εἰς τὴν μνήμην, ὥστε ἐξακολουθῶ ἔτι » καὶ νῦν, μετὰ παρέλευσιν τόσων ἐτῶν, νὰ τὸν βλέπω πρὸ τῶν ὀφθαλ- » μῶν μου καὶ νὰ τὸν ἀκούω! Μετὰ τὴν ἐπιβλητικὴν εὐχὴν τῆς ἀνεξαρ- » τησίας καὶ τὸ συγκινητικώτατον τοῦ χοροῦ ἄσμα, ἔδωκεν ὁ κυβερνή- » τής τὸν λόγον εἰς τὸν ῥήτορα.»

Ἄς μοι ἐπιτρέψωσιν οἱ ἀναγνώσται τῆς ἀληθῶς διὰ τῶν μεγάλων αὐτῆς προόδων τιμώσης τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα «Ποικίλης Στοᾶς», νὰ παραθέσω ἐνταῦθα, περικοπὴν τοῦ θαυμασίου ἐκεῖνου λόγου, ὃν ἀφῆ- κεν ὁ Sumner ὡς ἱερὰν παρακαταθήκην εἰς τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ.

Φίλοι συμπολίται!!

« Ὑποτασσόμενος εἰς τὸ σοβαρὸν ἔθιμον καθ' ὃ ἐορτάζεται ἡ ἀγία » ἡμέρα τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν δόξης, ἔρχομαι, ὅπως μετ' ὑμῶν ἐν χαρᾷ » καὶ εὐγνωμοσύνῃ, συνυμνήσω τὸν Θεὸν τῶν πατέρων ἡμῶν, διὰ τὸ » μέγα ἔργον τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας μας, εὐχομαι δὲ ἡ μεγάλη αὕτη » ἡμέρα νὰ μὴ παρέλθῃ ἄνευ εὐλογίας καὶ ὠφελείας!!! Ἄς στρέψωμεν » πρῶτον τὰς καρδίας ἡμῶν πρὸς τοὺς πατέρας καὶ δημιουργοὺς τῆς » ἐθνικῆς ἡμῶν δόξης· αἱ σεβαστὰ αὐτῶν σικαὶ ἐγείρονται πρὸ ἡμῶν » τὴν στιγμὴν ταύτην, καὶ μᾶς παρακολουθοῦσι κατὰ τὴν ἀλληλουχίαν » τόσων ἐπετειῶν ἐθνικῶν ἐορτῶν. Σπεύδουσιν ἐκ τῶν χιονοσκεπῶν βρά- » χων τῆς Πλιμμούθης, προσέρχονται ἐκ τῶν συντετριμμένων ἀλύσειων » τοῦ Raleigh, ἐκ τῆς οὐρανίου συνοδείας τοῦ Γουλιέλμου Penu, προ- » θαίνουσιν ἐκ τῶν συγκινητικῶν καὶ πολυμερῶν συμβουλίων τῆς ἐπα- » ναστάσεως καὶ ἐξ ὄλων τῶν πεδίων τῆς αὐτοθυσίας, δι' ἧς ἐπεσφράγι- » σαν τὴν πρὸς τὴν πατρίδα ἀφοσίωσιν αὐτῶν διὰ τοῦ ἰδίου αὐτῶν αἰ- » ματος.— Ἀκούσατε τί λέγουσι— Παύσατε ἐγκαυχώμενοι δι' ὅσα πράτ- » τετε καὶ δι' ὅσα ὑπὲρ ὑμῶν ἐν θυσίαις ἐτελέσθησαν. Μάθετε νὰ βαι- » νητε ταπεινοὶ τῇ καρδίᾳ καὶ νὰ μετριοφρονῆτε περὶ τὰ ἔργα ὑμῶν. » Ἐχετε ἀνάγκην νὰ καλλιεργῆτε ἕξεις ἐθελουσίας καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς » τὸ προκείμενον ὑμῖν καθήκον. Ἀγωνίζεσθε νὰ αὐξήσητε τὴν παρακα-

» ταθήκην, ἣν ἐκληρονομήσαμεν ὑμῖν, μάθετε δὲ ὅτι ὅσα μᾶλλον ἡμεῖς
 » ὑπερτεροῦμεν ὑμᾶς ἐν ἀρετῇ, τόσον μεγαλειτέρα εἶναι ἡ συμφορὰ ἡμῶν
 » καὶ ἀπελπισία. Ποθοῦμεν τὴν ἡτταν μας ἐν παντί, ὅπως ἡμεῖς μὲν εὐ-
 » δαιμονῶμεν, σεῖς δ' ἔχετε τὴν εὐλογίαν ἡμῶν. Οὐδὲν ὑπάρχει αἰσχρό-
 » τερον ἢ νὰ ἐγκαυχᾶται τις διὰ ξένα ἀγαθὰ, οὐδὲν ταπεινότερον ἢ νὰ
 » ἐπαίρηται τις ἐπὶ πατραγαθία, κενὸς ὢν πάσης ἀτομικῆς τιμῆς καὶ
 » ἀξίας. Ἡ δόξα τῶν πατέρων εἶναι βεβαίως πολυτιμότετος θησαυρὸς
 » πρὸς τὰ τέκνα, ἀλλ' εἶναι καὶ ἀφορμὴ μομφῆς, ὅταν ταῦτα δὲν παρα-
 » δίδουσι τὸν θησαυρὸν τὸν ὁποῖον παρέλαβον ἐπηυξημένον καὶ λαμπρό-
 » τερον πρὸς τὰ τέκνα αὐτῶν. Ἄν ἀκολουθῆτε τοὺς λόγους ἡμῶν τού-
 » τους, θέλετε, ὅταν αἱ ἡμέραι ὑμῶν λήξωσιν ἐπὶ τῆς γῆς, πορευθῆ πρὸς
 » ἡμᾶς, ἡμεῖς δὲ θέλομεν ὑποδεχθῆ ὑμᾶς ἐν οὐρανοῖς, ὡς φίλους καὶ συν-
 » εργάτας τῆς ἐθνικῆς εὐημερίας. Ἄν ὁμως τὸ ἐναντίον! μὴ ζητήσητε
 » ἡμᾶς ἐν οὐρανοῖς ».

Τιμὴ λοιπὸν καὶ δόξα εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν, εἴθε δὲ ἡ γῆ, ἡ καλύ-
 » πτωση αὐτῶν σκῆνος, νὰ ἦναι ἐλαφρὰ. Ἄς ἐκδηλώσωμεν,
 » ἀδελφοί, τὸν σεβασμὸν τοῦτον εἰς τὴν μνήμην αὐτῶν, οὐχὶ διὰ κενῶν
 » λέξεων, ἀλλὰ δι' ἔργων γενναίων, μιμούμενοι ὅ,τι ἐν αὐτοῖς ὑπάρχει
 » ἔξοχον, ἀγνόν καὶ ἀγαθόν, καὶ διδασκόμενοι ἐκ τοῦ παραδείγματος
 » αὐτῶν τὴν καρτερίαν πρὸ πάσης κακουχίας καὶ στερήσεως, χάριν τοῦ
 » γενικοῦ καλοῦ. Πρέπει νὰ αὐξήσωμεν τὸν θησαυρὸν τῆς παρακαταθή-
 » κης. Σπεύσατε τὰς χεῖρας ὑμῶν εἰς βίον δίκαιον καὶ ἐνεργόν καὶ μὴ
 » κοιμᾶσθε. — Μὴ βαυκαλιζέσθε διὰ τοῦ παρελθόντος, ὅπερ ἀνήκει εἰς
 » ἄλλους. Πᾶσα νέα γενεὰ ἔχει ἰδίαν ἀποστολήν, ἡ δὲ καρδιά, ἥτις ἀσπά-
 » ζεται τὴν φωνὴν τοῦ καθήκοντος, δὲν δύναται ν' ἀναπαυθῆ εἰμὴ εἰς
 » τὸ μέλλον !!

» Ἀσπασθῶμεν ἐν ἀφοσιώσει τὴν ἐντολήν, ἣν ἡ θεία Πρόνοια ἐπιβάλλ-
 » λει ἡμῖν τοῖς μεταγενεστέροις. Ἄλλὰ τίς εἶναι ἡ μεγάλη αὕτη ἐντολή;
 » — Πῶς δυνάμεθα νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν εὐλογίαν τῶν πατέρων μας ἐν
 » οὐρανοῖς; Πῶς νὰ προκαλέσωμεν τὸν δίκαιον πρὸς τὰς πράξεις ἡμῶν
 » σεβασμὸν τῶν μεταγενεστέρων; Τοιαῦτα αἰσθήματα καὶ τοιαῦτα ζη-
 » τήματα προβάλλονται ἡμῖν κατὰ τὴν μεγάλην ταύτην ἐθνικὴν ἐορτήν.
 » Ἄς ἐξετάσῃ ἕκαστος τὴν ἰδίαν αὐτοῦ συνείδησιν τὴν στιγμὴν ταύτην
 » καὶ ἄς ἀνομολογήσῃ εἰς ἑαυτόν, τί μέχρι τοῦδε ὑπὲρ τῆς ὑψηλῆς ταύτης
 » ἐντολῆς ἔπραξεν ἢ παρημέλησεν, καὶ τότε μόνον ὁ θεὸς ἐνθουσιασμός
 » ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἐλευθερίας, θέλει φωτίσῃ ἡμᾶς νὰ διακρίνωμεν
 » καὶ ὀρίσωμεν, πῶς δύναται ἕκαστος νὰ ἐξυψώσῃ τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ
 » καὶ νὰ αὐξήσῃ τὴν εὐτυχίαν τῶν ἄλλων. Οὕτω δὲ μόνον δυνάμεθα νὰ
 » φθάσωμεν εἰς τὴν ὑψίστην δικαιοσύνην, δι' ἧς δοξάζονται καὶ μεγαλύ-
 » νονται τὰ ἔθνη. Κατὰ τὰς παρούσας δεινάς τῆς πατριδος περιστά-
 » σεις, ἐπιβάλλεται ἡμῖν καθῆκον ἀπαραίτητον νὰ σπουδάσωμεν καὶ νὰ
 » ὀρίσωμεν τὸν χαρακτῆρα τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν φιλοδοξίας, τῆς ἐθνικῆς φι-
 » λοτιμίας καὶ τιμῆς, δηλαδὴ πρέπει νὰ κατανοήσωμεν, ποῖον εἶναι τὸ
 » ἀληθὲς μεγαλεῖον τῶν ἐθνῶν. Προσέξατε, ἀδελφοί, τὸ μεσαιωνικὸν σκό-

» τος, δὲν διελύθη εἰσέτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, τὸ Ἐρεθὸς καὶ ἡ σκο-
 » τεινὴ Νύξ, τὰ τέκνα τοῦ Χάους, νέμονται εἰσέτι τὴν γῆν, ὁ δὲ δεινὸς
 » αὐτῶν πόλεμος θέλει ἐξακολουθήσῃ, μέχρι τῆς ἀγίας ἐκείνης στιγμῆς,
 » καθ' ἣν τὰ ἄτομα καὶ τὰ ἔθνη θέλουσιν ἀσπασθῆ ἔν καὶ μόνον δίκαιον
 » — τὸ δίκαιον τοῦ ὄλου!!! Ἡρῶς λοιπὸν ἀληθῆς καὶ ἄξιος νὰ προσελ-
 » κύσῃ τὴν τιμὴν τῶν λαῶν, εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις φέρεי χαρὰν καὶ εὐδαι-
 » μονίαν, ἐκεῖ ἐνθα ἐπεκράτει βία καὶ ἀνομία, ὅστις ἀπομάττει τὸ δάκρυ
 » τοῦ ἄλγους καὶ χύνει ἔλαιον εἰς τὰς χαινούσας τῆς κοινωνίας πληγὰς—
 » ὅστις τρέφει τὸν πεινῶντα καὶ ἐνδύει τὸν γυμνητεύοντα, ὅστις λύει τὰ
 » δεσμὰ τῆς σωματικῆς καὶ τῆς πνευματικῆς δουλείας — ναί! — ὁ ἐργά-
 » τῆς τοῦ δικαίου, ὁ φωτιζῶν τὴν ἀμάθειαν, ὁ ἐξεγείρων καὶ διατρέφων
 » διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἀρετῶν καὶ τοῦ ἰδίου πνεύματος, τὰς εὐγενεῖς
 » στιγμὰς τῆς ζωῆς, ὁ ἐνσπείρων δι' ἔργων καὶ λόγων τὴν πρὸς τὸν Θεὸν
 » ἀγάπην καὶ τὴν πρὸς τὸν ἄνθρωπον στοργήν.

» Ὁ γηραιὸς ποιητὴς Θωμᾶς ὁ Brown λέγει « ὁ κόσμος ἀγνοεῖ τοὺς
 » μεγάλους αὐτοῦ ἄνδρας, τοὺς μεγάλους αὐτοῦ ἥρωας — τέκνα τῆς ἀγά-
 » πης, καθαρὰς ἔχοντα τὰς χεῖρας ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ὁμοίων αὐτῶν ἐν
 » πολέμῳ, ἔχουσι τὰ βήματα ἐλαφρὰ ἐπὶ τοῦ βίου, ὅπως αἱ ἐλαφραὶ καὶ
 » ἀόρατοι πτερυγῆσεις τῶν ἀγγέλων. » Ὀλίγας λεύγας μακρὰν τῆς πό-
 » λεως ταύτης, ἴσταται τὸ τέμενος τῶν γραμμάτων, τὸ Πανεπιστήμιον
 » τῆς Κανταβριγίας, ὅπερ ἤγειραν οἱ πατέρες ἡμῶν πρῶτον ἐν τῇ
 » χώρᾳ ταύτῃ, οἱ εὐσεβεῖς Πουριτανοί. Τέκνον δοκιμασιῶν καὶ ἀγῶνων,
 » τοῦ ὁποίου τὴν καρδίαν διέπλασεν ἡ σκληραγωγία καὶ αἱ περιπέτειαι
 » τοῦ βίου, ὁ Horward ἔθετο τὰς ὑλικὰς βάσεις, ἡ δὲ πατρικὴ χεὶρ τῆς
 » δημοκρατίας ἔδωκεν αὐτῷ ὠρισμένον σχῆμα. Ἐκεῖ κεῖται ἡ ἀνεξάν-
 » τλητος πηγὴ τῆς ἀκτινοβολίας ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων, ἐξ ἧς ἐπήγασαν
 » πάντα τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν δόξης. — Σὰς φαίνεται παράδοξον
 » πῶς ταῦτα προτάσσω, ἐνῶ ὑπεσχέθην νὰ ὁμιλήσω περὶ τοῦ ἀληθοῦς με-
 » γαλείου τῶν λαῶν, ἀλλ' ἄς ἀναμινησκώμεθα τὸ θεόπνευστον λόγιον
 » τοῦ Δελφικοῦ μαντείου, τὸ «Γνωθὶ σαυτόν.» Ἡ ἠθικὴ φύσις εἶναι τὸ
 » εὐγενέστερον μέρος τοῦ ἀνθρώπου, εὐγενέστερον καὶ αὐτῆς τῆς διανοίας.
 » Ὁ δὲ Πλάτων λέγει — «ὀργίζεται τὸ θεῖον, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀδικεῖ
 » τὸν ὁμοῖόν του ἄνθρωπον καὶ ἐπαινεῖ τὸν ἄδικον.» Τὸ μεγαλεῖον τῶν
 » λαῶν, φίλοι ἀδελφοί, ἐκδηλοῦται εἰς τὰς ὑψηλὰς ἀρετὰς τῶν πολιτῶν
 » καὶ ἀτόμων, καὶ οὐχὶ εἰς τὰς ἀπεράντους αὐτῶν κτήσεις, τὸν μέγαν
 » πλοῦτον καὶ τὸν ἄπειρον πληθυσμὸν. Ἀλάνθαστον δὲ μαρτύριον τοῦ
 » μεγαλείου τούτου, ἐκπροσωπεύεται διὰ τῶν κυβερνήσεων αὐτῶν, ὅταν
 » αὐταὶ παρέχουσι τὰ μέσα τῆς εὐδαιμονίας, οὐχὶ πρὸς τοὺς ὀλίγους καὶ
 » ἰσχυροὺς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς πολλοὺς καὶ ἀδυνατοὺς. Ἄν φιλοδοξῆτε τὰ
 » τρόπαια τῶν πατέρων ἡμῶν ἐν πολέμῳ, μάθετε, ὅτι καὶ ἡ εἰρήνη ἔχει
 » τὰ μεγάλα αὐτῆς τρόπαια, τρόπαια ἴσα πρὸς τὸν Μαραθῶνα, τὸ
 » Kannehburn, τὸ Banker—Hill, μνημεῖα μεγάλα ὄντως καὶ ἱερὰ
 » ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἐλευθέρων λαῶν. Ὁ ἡμέτερος Washington ὑψου-
 » ται εἰς τὰς συνειδήσεις ἡμῶν μέχρις οὐρανοῦ μεγαλείου, οὐχὶ ὅταν ἐπὶ

» τῶν παγετωδῶν πεδίων τοῦ Δελλαβάρα, σπεύδει νὰ κυριεύσῃ τὸ Tren-
 » ton, οὐγὶ ὅταν θριαμβεύῃ κατὰ τοῦ Cornwells, ἀλλ' ὅταν μετὰ τοὺς
 » ὑπερανθρώπους θριάμβους, σεβόμενος τὴν ἱερὰν δικαιοσύνην τῶν λαῶν,
 » ἀρνεῖται νὰ δεχθῇ τὸ βασιλικὸν στέμμα, ὅπερ προσφέρουσιν αὐτῷ οἱ
 » πολῖται ἐν δικαίῳ ἐνθουσιασμῷ. — Ποία δόξα πολέμου δύναται νὰ ἐξι-
 » σωθῇ, πρὸς τὴν ὑψηλὴν ἐκείνην δικαιοσύνην, καθ' ἣν ὁ νομοθέτης τῆς
 » Ὁμοσπονδίας, δαπανᾷ ἑκατομμύρια δολλαρίων, ὅπως ἐξαγοράσῃ εἰρη-
 » νικῶς ὀκτακοσίας χιλιάδας δούλων; Ὅταν δὲ φθάσῃ ἡ μεγάλη ἐκείνη
 » ἡμέρα — (ἦν εὐχομαι νὰ ἴδω καὶ ἰδίῳις ὀφθαλμοῖς), ἥτις θέλει παραστῇ
 » μάρτυς μεγαλειτέρας ἐφαρμογῆς τῆς δικαιοσύνης ἐκείνης, τῆς εἰρηνικῆς
 » δηλαδὴ ἀπελευθερώσεως καὶ χειραφετήσεως τριῶν ἑκατομμυρίων ἀνθρώ-
 » πων, ὧν τὸ μόνον ἔγκλημα εἶναι ὅτι τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου αὐτῶν,
 » διαφέρει πολὺ τοῦ ἰδικοῦ μας, — ὅταν λέγω φθάσῃ ἡ μεγάλη ἐκείνη
 » ἡμέρα, τότε θέλομεν ἄρῃ θρίαμβον δόξης, ἥτις θέλει ἐπισκιάσῃ τὴν
 » δόξαν τοῦ Banker — Hill καὶ τότε δὲν θὰ ἔχωμεν ἀνάγκην μνημείου
 » καὶ τροπαίου ἐκ λίθου καὶ μαρμάρου, ἀλλὰ τὸ γεγονός θέλει ἐγγρα-
 » χθῇ εἰς τὰς καρδίας ἀπειραρίθμων λαῶν, οἵτινες θέλουσι διακηρύττει
 » αὐτὸ εἰς τὰς μελλούσας γενεὰς μὲ ἀληθῆ εὐγνωμοσύνην. Τὸ ὄριον
 » τοῦτο τοῦ πολιτισμοῦ θέλει ἀποτελέσει κρῖνον τῆς χρυστες ἀλύσεως
 » δι' ἧς ἡ ἀνθρωπότης συνδέεται μετὰ τοῦ θρόνου τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ.

» Πρὸς τὸ μέγα τοῦτο ἔργον, προκαλῶ ὑμᾶς σήμερον, ἀδελφοί. — Τὸ
 » μέγα μέλλον, ὅπερ ἐξύμνησαν οἱ αἰοδοὶ τῆς ἀρχαιότητος ἐν Ἑλλάδι
 » καὶ Ῥώμῃ, τὸ ὁποῖον προεφήτευσαν οἱ προφῆται τοῦ Ἰσραὴλ καὶ
 » εὐηγγελίσαντο οἱ ἀπόστολοι τοῦ Ἐσταυρωμένου, τὸ μέλλον τῆς ἀγά-
 » πης, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς φιλανθρωπίας, ἔστω ὁ σκοπὸς καὶ ἡ φιλοδοξία
 » ἡμῶν καὶ ἡ πρὸς τὰ τέκνα μεγάλη κληρονομία. Πιστεύσατε, ὅτι δύ-
 » νασθε νὰ τὸ κατορθώσητε, καὶ θέλετε τὸ κατορθώσει. Ὁ χρυσοῦς
 » αἰὼν δὲν κεῖται εἰς τὸ παρελθὸν ἀλλὰ μεθ' ἡμῶν. Μὴ προφασίζησθε,
 » ὅτι ὁ αἰὼν ἡμῶν ἀντιπράττει πρὸς τὸ ποθοῦμενον ἄς σπεύσῃ ἕκαστος
 » μὲ τὰς δυνάμεις, ἄς ἐδωρήσατο αὐτῷ ἡ Πρόνοια, ἐν ἀληθείᾳ πατριω-
 » τικῷ ἐνθουσιασμῷ, καὶ θέλει εὔρει ἐν ἑαυτῷ δυνάμεις ἀπροσδοκῆτους
 » καὶ μεγάλας. Ἔστω τοιαύτη ἡ ἐπιρροὴ τοῦ τύπου, ἡ εὐσεβὴς διδασκα-
 » λία τοῦ ἄμβωνος καὶ ἡ διαπαιδαγώγησις τῶν παιδῶν ἐν τοῖς σχο-
 » λείοις. Ἰδρῦσωμεν, ἀδελφοί, νέον καθεστὸς ἐν τῇ πατρίδι καὶ ἀθλή-
 » σωμεν ἕκαστος κατὰ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ. Καταστήσωμεν τὴν χώραν
 » ἡμῶν, τόπον ἱερόν, ναὸν ἔνδοξον τῆς Τιμῆς καὶ τῆς Ἀρμονίας, καὶ τὸ
 » κέρας τῆς Ἀμαλθείας καὶ τῆς Ἀφθονίας θέλει καταπλημμυρίσει τὰς
 » πύλας αὐτοῦ, ὁ δὲ ἄγγελος τῆς θρησκείας θὰ ἦναι ὁδηγὸς ἡμῶν!!!
 » Οἱ μέλλοντες λοιπὸν νὰ φιλοδοξήσωσι κατὰ τὸν ἀγῶνα τοῦτον, θὰ
 » εἶναι οἱ ἐργάται τῆς εἰρήνης, . . . οἱ ἥρωες τῆς φιλανθρωπίας!!»

Ἐπὶ δύο ὄρας ὥρας συνεκράτει τὸ ἀκροατήριον αὐτοῦ κατεπτοημένον
 καὶ ὠμίλει ἄνευ σημειώσεων, ἄνευ χάρτου, ἐκχέων ὡς χεῖμαρρος, ὅσα ἐν
 ἑαυτῷ ἐπὶ τόσα ἔτη παρασκευάζων συνεκέντρωνε. Ἐντεῦθεν τὰ πνεύματα

τῶν φιλοπολέμων τοσούτον συνεταράχθησαν, ὥστε οὐδεμία ἐφημερίς, οὐδὲν περιοδικὸν ἐτόλμησε νὰ δημοσιεύσῃ τὸν ἔξοχον τοῦτον λόγον. Ἄλλ' ἐπικρίσεις πικραί, σάτυραι, ἐπιθέσεις ἀνανδροί, ἠκολούθησαν ἐπὶ πολὺν χρόνον τὴν δημοσιογραφίαν, — ἐνῶ πάντες οἱ πολιτικοί, οἱ φιλόσοφοι, οἱ παιδαγωγοί, οἱ ἱερεῖς, ποιηταί, ἱστορικοὶ σύγχρονοι, ἐξύμνησαν τὸν ἄνδρα καὶ διὰ τὸν λόγον καὶ διὰ τὸ θάρρος αὐτοῦ καὶ τὴν ἀφοβίαν. Ἐν τούτοις πάντες ἔβλεπον ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ τὴν μέλλουσαν ἐθνικὴν καὶ δικαίαν δρᾶσιν τῆς Ὀμοσπονδίας. Ἐφθασεν ὁ λόγος εἰς Λίβερπουλ τῆς Ἀγγλίας, ἐδημοσιεύθη εἰς εἴκοσι χιλιάδας ἀντιτύπων καὶ αὐθωρεὶ τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἐγένετο κτῆμα τοῦ δημοσίου. Μεταξὺ δὲ τῶν ἐνθουσιωδῶς ἀναγινωσκόντων διεκρίνοντο οἱ εὐγενεῖς, Wellington, Robert Peel, ὁ δούξ τοῦ Aberdeen, ὁ λόρδος Palmestroni, ὁ λόρδος John Russel, ὁ Thomas Clarkson καὶ ὁ William Smith, ἀποστειλαντες θερμὰ συγχαρητήρια εἰς τὸν μέγαν ρήτορα. Τὸ 1842 κατὰ τὴν ἐμφύλιον στάσιν τῆς Rhode Island, κατώρθωσε νὰ καθησυχάσῃ αὐτὴν εἰρηνικῶς, πορευθεὶς ἐκεῖσε ἐπὶ κεφαλῆς στρατοῦ. Τὸ 1862 παρέστη θερμὸς συνήγορος παρὰ τῷ Προέδρῳ Lincoln ὑπὲρ δουλεμπόρων, οἵτινες ἔμελλον νὰ καταδικασθῶσιν εἰς θανατικὴν ποινὴν καὶ ἐπέτυχεν. Ἐν τέλει συνειργάσθη καὶ μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Scott εἰς πολλὰ ὀχυρωματικὰ ἔργα.

*
**

Παρσυρεθείσα καὶ ἐγὼ εἰς μεγάλην συνέλευσιν τῶν πρὸ μικροῦ ἐν Κιγκινάτῃ ἀποκατασταθέντων μαύρων, ἤκουσα τὸν Douglas, εὐγλωττότατον ρήτορα ἐκ τῆς φυλῆς αὐτῶν, ἐξυμνοῦντα τὸ μεγαλεῖον τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς δικαιοσύνης τῶν ἐλευθερωτῶν αὐτῶν καὶ τὸν εἶδον ἀποκαλυπτόμενον καὶ δεόμενον μετὰ χιλιάδων γυναικῶν, ἀνδρῶν καὶ παιδῶν ὑπὲρ τοῦ σωτῆρος καὶ ἐλευθερωτοῦ αὐτῶν Charles Sumner. Τὸ θέαμα ἦτο ὄντως μεγαλοπρεπὲς καὶ ἐπιβλητικόν!! Οὐδεὶς ἔμεινεν ὀφθαλμὸς ἀδάκρυτος καὶ οὐδεμία μορφὴ ἐφ' ἧς δὲν ἀνεγίνωσκέ τις βαθεῖαν συγκίνησιν. Καθ' ἣν στιγμὴν ἀνηγγέλθη ὑπὸ τοῦ Douglas, ὅτι διὰ τοῦ Συλλόγου τῆς Κιγκινάτης, τοῦ ὁποίου κατὰ διαδοχὴν τρεῖς γενεαὶ τῶν Sumner ἦσαν μέλη ἐνεργά, ἔμελλον νὰ σταλῶσιν ἑκατὸν ἑκατομμύρια δολλαρίων πρὸς τὰς μεσημβρινὰς πολιτείας τῆς Ὀμοσπονδίας, ὅπως συστηματικώτερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον, διοργανισθῶσι τὰ σχολεῖα τῶν Μαύρων. Εἶδον πλέον ἰδίαις ὀφθαλμοῖς τὸ πρόγραμμα τοῦ Sumner ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ καὶ τοὺς πόθους αὐτοῦ καὶ τὰ ὄνειρα τελείως πραγματοποιούμενα . . . !

Οὕτως ἀληθῶς μόνον παρασκευάζονται οἱ μεγάλοι χαρακτήρες, οἱ μέλλοντες νὰ δράσωσι κατὰ τὰς ἐκτάκτους τῶν λαῶν καὶ τῶν ἐθνῶν περιστάσεις!! Αἱ παροῦσαι τῆς πατρίδος ἡμῶν στιγμαὶ καὶ αἱ ἠθικαὶ καὶ ὕλिकाὶ τοῦ βίου δυσχέρεια, ἔχουσι πολλὴν τὴν σχέσιν πρὸς τὰς περιστάσεις τῆς 4 Ἰουλίου τοῦ 1845 ἐν Ἀμερικῇ. Ἐχομεν καὶ ἡμεῖς ἀνάγκην ἡρώων καὶ ἐκουσίων θυμάτων, αὐτοθυσίας καὶ αὐταπαρνήσεως. Ἐχομεν ἀνάγκην γενναίων λειτουργῶν τῆς εἰρήνης. Ὁ προκείμενος ἡμῖν

ἀγῶν ἔχει ἀνάγκη περισσοτέρου ἡρωϊσμοῦ ἢ ὁ ἀγῶν τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐπειδὴ ὁ ἐχθρὸς κεῖται ἐν ἡμῖν αὐτοῖς! Καὶ ὅπως εἴμεθα οἱ ἀληθεῖς αἰτιοὶ τῆς παρουσίας ἐθνικῆς ἀνωμαλίας, οὕτω δυνάμεθα ν' ἀποθῶμεν καὶ σωτῆρες καὶ ἥρωες νέων ἀγῶνων, νέας δόξης καὶ νέου μεγαλείου ἐν τῷ κοινωνικῷ καὶ πολιτικῷ ἡμῶν βίῳ. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἔχομεν ἀνάγκη ἀπαραίτητον προπαρασκευῆς πρὸς ἠθικὴν ἀνύψωσιν καὶ ἐξευγένισιν τοῦ ἐσωτερικοῦ βίου. Ἔχομεν ἀνάγκη ἐπὶ μακρὸν χρόνον συγκεντρώσεως ἐν ἡμῖν αὐτοῖς καὶ ἐτοιμασίας κατὰ τε τὴν διάνοιαν καὶ τὴν καρδίαν, ὅπως, ὅταν ἔλθῃ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου πρὸς ἕκαστον ἐξ ἡμῶν, νὰ ἀκτινοβολήσῃ περὶ ἡμᾶς ἐνέργεια, οὐχὶ πρὸς τὸ ἐγὼ τὸ ἀτομικὸν ἀλλὰ πρὸς τὸ ἐγὼ τοῦ ἔθνους, τὸ ἐγὼ τῆς πατρίδος! Τότε ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ τούτου βωμοῦ, πρὸς τὸν ὅποιον ἀτενίζουσιν αἱ σκιαὶ τῶν πρωτομαρτύρων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἀνεξαρτησίας, θέλει συναντηθῆ καὶ συνδεθῆ ἐν εὐλογίαις, ὁ σταυρὸς τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας, πρὸς τὴν κυανῆν τῆς πατρίδος σημαίαν!

Ἐν Ἀθήναις τῇ 17 Σεπτεμβρίου 1895

ΚΑΛΛΙΟΠΗ Α. ΚΕΧΑΓΙΑ

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Θ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

ΝΑΥΛΟΣ εἶναι ἔτι ὁ θόρυβος ὁ πρὸ τινος παρ' ἡμῖν ὑποκινηθεὶς συνεπιεῖχ τῆς ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ καὶ διακεκριμένου λογογράφου κ. Ἀλ. Θ. Φιλαδελφῆος ἐν τῷ ἀθηναϊκῷ ναῷ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου ζωγραφηθείσης εὐαγγελικῆς εἰκόνας. Ἀλλ' ὁ θόρυβος ἐκεῖνος καὶ ἡ κατὰ τοῦ ζωγράφου καταφορά καὶ αἱ ἀντιπάθειαι καὶ τὰ μίσῃ καὶ ὁ συστηματικὸς ἀπὸ μέρους ἐνίων καλοθελητῶν πόλεμος, ὁσημέραι μετ' ἐμπαθείας ἀνελλισσόμενα, κατεδήλουν μίαν ἔτι ὄψιν τῆς ἐν Ἑλλάδι τῶν καλλιτεχνῶν ὑποστηρίξεως. Ἦτο θόρυβος ἐξ ἐκείνων, οἵτινες μετὰ περιτεχνήσεως πολλακίς διενεργοῦνται παρ' ἡμῖν, ὡσάκισ πρόκειται περὶ καταβραχθρώσεως κἀνεὸς καλλιτέχνου, ἀλλ' οἵτινες οὐχὶ ἀπαξ ἀποβαίνουσιν ὑπὲρ τῶν καταδικωμένων, ἰδίᾳ ὅταν τὰ ἔργα τῶν ἔρχονται διαψεύδοντα ἐφ' ἑαυτῶν πᾶσαν κατ' αὐτῶν ἐκ προκαταλήψεως ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ κακοβουλίας ἐξενεχθεῖσαν γνώμην. Καὶ τοιαύτην τινὰ διάψευσιν κατὰ συνέπειαν ἔπαθον οἱ ἐράσμιοι καὶ ἐμπαθεῖς πολέμιοι τῆς καλλιτεχνικῆς ιδιοφυίας τοῦ κ. Φιλαδελφῆος. Ἄπας ὁ καθ' ἑκατοντάδας ἐκάστοτε προσερχόμενος εἰς τὸν Ναόν, ὅπως